

НА ЕЛХАТА

Бждни вечер. Широка и осветена зала. На сръдната голѣма елха украсена съ свѣщи и подарѣци . . .

Художникътъ В. бѣше поканилъ всички деца сираци отъ близкия приютъ, да имъ създаде оная радостъ, която биха имъ дали умрѣлитѣ вече тѣхни родители. Този знаменитъ художникъ вършеше това вече отъ години безъ измѣнение.

Тази година се случи нѣщо, което му даде поводъ да разкрие тайната, която бѣ тайлъ, за да върши това толкова много години. Единъ отъ тримата му синове обиди едно отъ поканенитѣ бедни деца на специално приготвената за тѣхъ разкошна елха, окичена съ скъпи подарѣци. „Ти си просецъ, ти си скитникъ“, му каза галениятъ неговъ синъ.

Когато гоститѣ си отидоха, бащата — великиятъ художникъ — незабелязано събра семейството въ кабинета си и се обърна къмъ децата си съ следнитѣ думи:

— Децата, азъ смѣтамъ, че е време вече да разберете истината и значението на тази елха, на която вие толкова се радвате. Особено ти, Александре, слушай и запомни за винаги това, което ще чуешъ отъ мене. И като помълча малко, като че си припомняше нѣщо, почна своя разказъ.

— Преди много години, вечерта срещу Рождество Христово — бждни вечер — изъ една отъ главнитѣ улици на града вървѣше една госпожа, придружена отъ слугата си. Отстрани вървѣше файтонъ. Бѣше доста късно.

Госпожата бързаше, но се спрѣ при едно малко, окжсано бедно деветъ годишно момченце, което стискаше уличния фенеръ и треперѣше отъ студъ. Госпожата дойде до дрипавото дете и съ нѣженъ и ласкавъ гласъ го запита: „Детенце, нѣкого ли чакашъ?“

— Не, отговори детето.

— Какво правишъ тука? Защо толкова късно не си въ кжщи?

— Азъ нѣмамъ кжща, отговори детето.

— Какъ нѣмашъ?

— Живѣхъ до сега въ приюта...

— А защо си излѣзълъ отъ тамъ и при такъвъ празникъ?

Нали ти е студено? Какъ ще преминешъ нощта? Ти ще замръзнешъ.

— За това и додохъ, за да замръзна, бѣше отговора.

— Господжата се стрѣсна... Какъ да замръзнешъ! Ти разбирашъ ли какво казвашъ?

— Да, разбирамъ. Чувалъ съмъ, че това било най-леката смъртъ, а да се умрѣ е по-добре. Да се умрѣ, значи при Бога да се иде, тамъ е топло, тамъ е майка ми и сестра ми Марийка.

— Боже мой! И въ такава нощъ, промълви тихо госпожата, и сълзи се обрниха по очитѣ ѝ.

— Знаешъ ли какво детенце — да идемъ у дома. Азъ ще те взема съ себе си, а сетне ще видимъ, какво ще бжде.

И като спрѣ файтона, госпожата турна до себе си полузамръзналото и гладно дете, покри го съ палтото си и силно го притисна до себе си.

Детето затоплено и отъ клатенето на файтона дълбоко заспа и се събуди въ богатата кжща, заобиколено отъ непознати хора. Детето чу гласа на госпожата... „Е, какво има, докторе?“

— Нищо, отговори той. Сега трѣбва да му се направи една топла баня и да му се даватъ предписанитѣ капки. Той има силна натура. Бждете спокойни!

Презъ времето, докато приготвятъ банята, госпожата успокояваше малкия, който бѣше разсѣянъ и гледаше нагоре къмъ

една картина.

— Ти обичашъ ли картинки? — го попита тя.

— Искамъ моливъ, отговори детето.

— Да, ти обичашъ ли да рисуашъ? Какво обичашъ да рисуашъ, кой те е училъ?

— Никой, самъ.

— Интересно! Напримѣръ можешъ мене да нарисувашъ?

— Съ разтреперани ржце детето нахвърли общитѣ черти и подаде листа на госпожата, която изненадана отъ сполучливата рисунка стана необикновено сериозна. Улови детето за ржка и го поведе къмъ приготвената баня. Премина свѣтналата зала, гдето въ това време бѣше запалена блѣстяща елха, около която бѣгаха деца. Госпожата имаше три деца и много други бѣха поканени. Освенъ децата имаше и възрастни гости. Малкиятъ се смути, но тя го успокои и рече на присѣтствующитѣ: „Господа да ви представя малкия художникъ“.

— Приятно ни е, извикаха всички наведнажъ. Кжде го намѣрихте?

— „Това е наша тайна“, отговори госпожата. Вземете го и играйте!

Бедното улично момче запази цѣлъ животъ този свѣтълъ споменъ — това тържество въ тази богата кжща презъ Рождественската оная нощъ.

— Да, любезни тѣзи, това дете, благодарение на богатата госпожа, свѣрши рисувалното

училище, сетне рисуващата академия и на края се специализира въ Италия, страната на чудесата на живописъта.

— Да, любезни мои деца, този беденъ скитникъ, това отхвърлено момче бѣше вашия баща, който отдавна би замръзналъ, ако не бѣше ангелската доброта на тази госпожа.

— И ето, малкиятъ този нещастникъ — баща ви, събира всѣка година презъ тази бждна вечеръ беднитѣ деца и имъ прави елха. И вие, като уважавате мене, длѣжни сте да уважавате и обичате тѣзи деца, къмъ които нѣкога принадлежахъ и азъ, и никога да ги не обиждате и презирате, защото отъ тѣхъ може да порастнатъ такива, какъвто съмъ днесъ азъ — да станатъ и тѣ знаменитости.

— Мили татко! — заплака голѣмиятъ синъ на художника. Прости ми, вече никога нѣма да обиждамъ тѣзи нещастни деца! Азъ ще ги обичамъ и съжелявамъ. Ще ги смѣтамъ за свои братя.

— Вѣрвамъ, каза трогнатъ бащата.

Превелъ ДА

Кое трѣбва да помнишъ

„Кога сѣдашъ на трапезата, учи ни Св. Иоанъ Златоустъ, спомни си, че следъ яденето ти ще трѣбва да се молишъ. Затова гледай, умѣрено си пълни стомаха. Не можешъ прави поклони, не можешъ се моли добре съ препълненъ стомахъ. Следъ ядене никога не бива веднага да се спи. Ще станешъ, ще си прочетешъ молитвата, и ще се отдадешъ пакъ на сериозната си работа.“

„Христосъ ни е далъ единъ добъръ примѣръ. Като нахрани толкова много народъ въ онова пусто мѣсто, както се разправя въ Евангелието, Той не го прати да спи, ами го покани да слуша Божественитѣ истини. Така и ние трѣбва да правимъ и да се научимъ да ядемъ толкова, колкото е нужно, за да поддържаме живота си, а не да предаме и ни става тежко. Не затова сме се родили и не затова живѣемъ, за да ядемъ и да пиемъ, а ядемъ, за да живѣемъ. Не животътъ е за храната, но заради животъ храната е дадена отъ Бога въ началото.“

Полоний, бащата на Полина, живѣше въ единъ дворецъ вънъ отъ града. Дворецътъ въ града бѣше затворенъ. Тукъ Полоний пиянствуваше повече отъ другъ пжтъ. Цѣли дни и нощи не изтрънѣваше отъ пиянство. Но той се страхуваше да остави самъ: често му се явяваха нѣкакви видения. Робитѣ му казваха, че той изгубилъ нѣкоя душа и затова сега се мжчи.

Полина бѣ изчезнала бесследно.

Една вечеръ Филипъ се разхождаше съ лодка. Изведнажъ той чу радостенъ вѣкъ:

— Филипе, Филипе! Ти ли си, Филипе?

Той трепна, огледа се наоколо и спрѣ лодката. Отъ прозореца на кжщата, край която той плуваше, се подаваше едно мѣничко блѣдо лице. Филипъ позна Полина. Веднага повърна лодката, спрѣ подъ прозореца и скочи по малката стълбичка до отворения прозорецъ.

Полина плачеше отъ радост и дълго не можеше да отвори уста и проговори. За нѣколко месеца тя се бѣ много измѣнила. Отслабнала, по-

жълтѣла, съ хлѣтнаги отъ плѣчь очи. Виждаше се, че тя бѣ твърде много страдала тия дни.

— Разкажи ми какъ умрѣ Марчела, — най-после продума тя. — Не се страхувай, всичко, всичко ми разкажи. Азъ зная, че е вече мъртва.

Филипъ ѝ разказа всички събития въ последнитѣ дни. И когато свърши той, тя му разказа за себе си. Презъ всичкото това време тя живѣла въ тази кжщица. Никой не идвалъ при нея, освенъ една стара прислужница. Никога не сж я пускали да излиза вънъ. Държали я като въ затворъ, затова е тѣй отслабнала. Баща ѝ, Полоний, искалъ отново тя да стане езициница, заплашвалъ я съ смъртъ, ако не се съгласи, но тя все още постоиствала.

— Знаешъ ли, Филипе, — каза тя, — по нѣкога си мисля, че тукъ ще полудѣя отъ мжка и самота. Само споменътъ за Марчела ме подкрѣпяше и обнадеждаше. Струваше ми се, че я виждамъ предъ себе си, че пълнитѣ ѝ съ свѣтлина и любовъ очи сж устремени въ мене, въ моята душа, и сякашъ чувахъ нейниятъ

тихъ гласъ да ми шепне: „Почакай, ти още нѣма да умрешъ! Надѣвай се на Бога!“ Спомнихъ си всичкитѣ ѝ разговори съ мене и ми ставаше по-леко и по-леко на душата.

— Тя ме прати при тебе, — каза Филипъ. — Тя ме помоли да те намѣря и ти помогна.

— О, колко се радвамъ! Азъ съмъ сега тѣй слаба, та се боя какво би станало съ мене.

Филипъ ѝ стисна ржката и каза, че утре пакъ ще дойде при нея и тогава ще решатъ какво да правятъ.

Филипъ разказа на господаря си и на Муция гдето и какъ срещналъ Полина. Трима тѣ отидоха при епископа, когото християнитѣ избраха намѣсто погиналия съ Марчела, въ Колизея. Тамъ тѣ решиха да отведатъ Полина отъ стаичката ѝ, и я скриятъ въ пещеритѣ. Господарьтъ и Муций си отидоха, а Филипъ остана при епископа.

— Искамъ да поговоря съ тебъ за една много важна работа, — му каза епископътъ, когато останаха сами. — Ти сега си изкарвашъ прехраната съ изработване кошници. Това е много

хубаво, но при Бога ти имашъ друга работа. Той те е надарилъ съ силенъ умъ, чувствително сърдце и красноречие. Искашъ ли да отдадешъ всичко това на Бога?

— Не разбирамъ какво искахъ да кажешъ съ това? — отвърна очудено Филипъ.

— Слушай, — каза епископътъ. — Въ снѣжнитѣ планини на Хелвеция има една малка група наши братя християни, които езицинитѣ тѣй жестоко преследватъ. Тѣ не молятъ да имъ пратя единъ братъ проповѣдникъ, който да имъ помогне да живѣятъ християнски. Тамъ има много работа за тебе; тамъ има много езициници, които не сж чували досега Божнето слово. Азъ искамъ ти да отидешъ тамъ, Филипе!

— Позволи ми да си помисля, — каза Филипъ. Страхъ го бѣ отъ тая работа въ снѣжнитѣ планини на Хелвеция. Той мислѣше, че нѣма достатъчно сили, за да изпълни съвѣстно това задѣлжение.

(Следва)

Мих. Д. Николовъ.

Печ. „Свѣтлина“, Варна